

การพัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
ในวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข

นางสาวศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-268-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17938090

**A DEVELOPMENT OF THE INTEGRATED INSTRUCTION MODEL FOR PROMOTING
ETHICS OF STUDENTS IN NURSING COLLEGES, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH**

Miss Srikiat Anansawat

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-258-6

ศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์ : การพัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
ในวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข (A DEVELOPMENT OF THE INTEGRATED
INSTRUCTION MODEL FOR PROMOTING ETHICS OF STUDENTS IN NURSING
COLLEGES, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วัลลภา
เทพหัสติน ณ อยุธยา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์, 259 หน้า.
ISBN 974-638-258-6.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองและเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริม
จริยธรรม ในการทดลองต้องการเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2
จำนวน 60 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายและจับคู่กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับเดียวกันในกลุ่มทดลอง 30
คน กลุ่มควบคุม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งวัด 3 ครั้ง
ก่อนการทดลอง หลังสอนภาคทฤษฎี และหลังสอนภาคปฏิบัติ แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งได้รับการตรวจหา
ความตรงและความเที่ยงแล้ว และการบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ส่วนวิธีการสอนที่ใช้ได้แก่
การกระจ่างค่านิยม การสืบสอบทางจริยธรรม การประชุมปรึกษาทางคลินิก และการเสนอกรณีศึกษา ซึ่งบูรณาการวิธีสอน
ทุกวิธีในการสอนวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1 โดยยึดหลักจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล ในการสอนทั้ง
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบค่าที การวิเคราะห์เนื้อหา และจำแนกประเภท ผลการวิจัยสรุปได้
ดังนี้

1. การสอนภาคทฤษฎี พบว่าคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมภายหลังสอนของนักศึกษา
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. การสอนภาคปฏิบัติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมภายหลังสอนของนักศึกษา
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. คะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง ก่อนการสอนและหลังการ
สอนภาคทฤษฎีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมก่อนการ
สอนภาคปฏิบัติ และหลังการสอนภาคปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มควบคุมความ
ตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักศึกษาในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมดีกว่ากลุ่มควบคุม

ภาควิชา ..... อุดมศึกษา .....

สาขาวิชา ..... อุดมศึกษา .....

ปีพิมพ์ 254๙

ลายมือชื่อผู้จัดทำ ..... *Oh a* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Jan N* .....

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ ..... *Jan N* .....

C743296 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORDS INTEGRATED INSTRUCTION / ETHICS / NURSING STUDENT / MODEL FOR PROMOTING ETHICS / NURSING COLLEGES

SRIKIAT ANANSAWAT : A DEVELOPMENT OF THE INTEGRATED INSTRUCTION MODEL FOR PROMOTING ETHICS OF STUDENTS IN NURSING COLLEGES, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. DR. WALLAPA DEVAHASTIN NA AYUDHYA, Ph.D. THESIS COADVISOR : ASSO. PROF. DR. JINTANA UNIBHAND, Ph.D. 259 pp. ISBN 974-638-258-6.

The purposes of this research were to develop the integrated instruction model for promoting ethics, to compare the intention to perform ethical behavior, to study ethical behavior and ethical decision making of nursing students. Two groups of students, 30 each were randomly assigned to the experimental and control group which were controlled by the matched-pair strategy, based on their GPA. The experimental group was provided the integrated instruction model for promoting ethics in both theory and practice while control group received the actual teaching style. Teaching ethics methods included value clarification, ethics inquiry, clinical conference and case presentation. The intention to perform ethical behavior measurement was collected from each group 3 times: before teaching, after teaching theory and after teaching practice. The data were analyzed by t-test. Ethical behavior and ethical decision making were observed and recorded by researcher during the student practice. Content analysis and typology were used. Major results of this study were the following.

1. There were no statistical differences on the intention to perform ethical behavior after teaching between experimental group and control group.
2. Statistical differences at the .05 level were found between experimental group and control group after practice test for the experimental group received higher score than the control group.
3. No statistical differences were found between the experimental group before teaching and after teaching theory but for statistical differences at the .05 level were found between the experimental group before teaching practice and after teaching practice. No statistical differences were found between the pre-test and post-test of control group.
4. No statistical differences on the ethical behavior were found between experimental group and control group
5. The experimental group was more able to solve ethical dilemmas than the control group.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา.....

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อผู้พิมพ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมฆาคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุษ ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบและได้ให้ข้อคิดเห็นอันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบคุณอาจารย์พยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และพยาบาลโรงพยาบาลมหाराชนครราชสีมาที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์และช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งอาจารย์เนาวรัตน์ อรุณเจริญ ผู้ช่วยวิจัยที่ได้กรุณาสละเวลา และช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนโชติ-เปรม บุญมงคล และทุนของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบคุณ คุณเบิดา-มารดาที่ได้เป็นที่พึ่งมาโดยตลอด กราบขอบพระคุณอาจารย์วิพรรณ วัฒนชีพ ดร. อัฐพร หิรัญญพฤกษ์ พอ. คำนิง-คุณภัสสร สวัสดิ์ คุณวัชณีย์ เขียวดำรงค์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ปลอบใจในช่วงที่มีปัญหาและอุปสรรค จนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม.....	17
ตอนที่ 2 จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล.....	28
ตอนที่ 3 การเรียนการสอนจริยธรรม.....	42
ตอนที่ 4 หลักสูตรบูรณาการ.....	54
ตอนที่ 5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ตอนที่ 1 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	68
ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	70
ตอนที่ 3-4 การพัฒนาเครื่องมือและการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน.....	84
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรและสภาพการเรียนการสอน.....	97
ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอน.....	110

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

4(ต่อ) ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน	117
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม.....	117
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรม.....	128
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจากสถานการณ์จริง.....	140
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจากสถานการณ์ในแบบทดสอบ..	166
5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	180
สรุปผลการวิจัย.....	181
อภิปรายผลการวิจัย.....	186
ข้อเสนอแนะ.....	195
รายการอ้างอิง.....	199
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการวิจัย.....	208
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	214
ภาคผนวก ค การคำนวณค่าทางสถิติ.....	217
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนการสอน.....	220
ประวัติผู้วิจัย.....	250

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

1	จำนวนวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุขที่เปิดสอนหลักสูตร 4 ปี และจำนวนที่สู่ม.....	70
2	ลักษณะการบูรณาการตามกรอบแนวคิด.....	75
3.	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่แสดงความคิดเห็นต่อแผนการสอน.....	83
4	ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
5	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการสอนภาคทฤษฎี.....	94
6	วิเคราะห์ความสอดคล้องของปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและลักษณะวิชา.....	101
7	ความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาล เรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นจริยธรรม.....	106
8.	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการสอนภาคทฤษฎี หลังการสอนภาคทฤษฎีและหลังการสอนภาคปฏิบัติ.....	117
9.	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลอง จำแนกตามระดับคะแนน ก่อนการสอนภาคทฤษฎี หลังการสอนภาคทฤษฎีและหลังการสอนภาคปฏิบัติ.....	118
10	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มควบคุม จำแนกตามระดับคะแนน ก่อนการสอนภาคทฤษฎี หลังการสอนภาคทฤษฎีและหลังการสอนภาคปฏิบัติ.....	119
11	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองก่อนสอนภาคทฤษฎีและหลังสอนภาคทฤษฎี.....	120
12	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองก่อนสอนภาคปฏิบัติและหลังสอนภาคปฏิบัติ.....	121
13.	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มควบคุมก่อนสอนภาคทฤษฎีและภายหลังการสอนภาคทฤษฎี.....	122
14.	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มควบคุมก่อนสอนภาคปฏิบัติและหลังสอนภาคปฏิบัติ.....	123
15.	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนภาคทฤษฎี	124
16.	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนภาคทฤษฎี จำแนกเป็นรายด้าน.....	125

ตารางที่ (ต่อ)

17	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนภาคปฏิบัติ.....	126
18.	การเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนภาคปฏิบัติจำแนกเป็นรายด้าน	127
19	การเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมขณะสอนภาคปฏิบัติ.....	128
20	การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีคะแนน ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกของกลุ่ม	141
21	การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีคะแนน ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม 5 อันดับสุดท้ายของกลุ่ม.....	145
22	การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่มีคะแนน ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกของกลุ่ม	150
23	การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่มีคะแนน ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม 5 อันดับสุดท้ายของกลุ่ม.....	155
24	การวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นๆเพื่อเปรียบเทียบในกลุ่มทดลอง.....	160
25	การวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นๆเพื่อเปรียบเทียบในกลุ่มควบคุม.....	165
26	การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การเคารพอิสระของปัจเจกบุคคล (กรณีที่ 1).....	167
27	การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การเคารพอิสระของปัจเจกบุคคล (กรณีที่ 2).....	168
28.	การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การปฏิบัติงานดีมีคุณภาพ (กรณีที่ 3).....	169
29	การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การบอกความจริงแก่ผู้ป่วยก (กรณีที่ 4).....	171
30.	การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การเคารพอิสระของปัจเจกบุคคล การบอกความจริง และความยุติธรรม (กรณีที่ 5)	172

31. การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การเคารพอิสระของปัจเจกบุคคล การบอกความจริง (กรณีที่ 6).....	174
32. การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การบอกความจริง ความซื่อสัตย์ (กรณีที่ 7).....	175
33. การวิเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อสถานการณ์ การบอกความจริง การปกป้องงานดี และการป้องกันอันตรายแก่ผู้ช่วย (กรณีที่ 8).....	176
34. ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มทดลองต่อรูปแบบการเรียนการสอน.....	177

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

1.	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2	รูปแบบพัฒนาการทางจริยธรรมของกิลลิแกน.....	26
3	กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมของเบอร์กแมน.....	35
4	การตัดสินใจทางจริยธรรมของอุสเทด.....	36
5	การตัดสินใจทางจริยธรรมของสภาพพยาบาลนานาชาติ.....	37
6	ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	40
7	ทฤษฎีพฤติกรรมเชิงวางแผน.....	42
8	ลำดับชั้นการดำเนินการวิจัย.....	68
9	การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน.....	71
10	แผนภาพเชื่อมโยงมิโน้ท์กับวิชาชีพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1	73
11	รูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรม.....	80
12	การสุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	86
13	ลำดับชั้นการพิจารณาการตัดสินใจเชิงจริยธรรม.....	91

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย